



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Praeceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

**Henricus, de Sancto Ignatio
Leodii, 1709**

Caput LXXXV. Solvuntur objections.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

namque moraliter, non intentionaliter, aut metaphysicaliter philosophandum; per consequens potius à paritate aliorum moralium, quam à paritate intentionalium, aut metaphysicalium. De societate ergo potius philosophandum à paritate mutui (uti proximè arguebamus) quam à paritate opinionis & scientiæ.

897 Secunda ratio: quidquid sit, an societas taliter contracta definit in mutuum, saltem non est ratio justior lucrandi titulo talis societatis, quam titulo mutui. Tunc enim (aliâ non) societas justior est causa lucrandi, quam muruum, quando pecuniam conferens in societatem, eam exponit periculo, ita quod cum periculo ipsius mercator de ea negotietur, uti ex S. Thoma vidimus n. 872. Istam quippe, non aliâ rationem S. Doctor ibi assignat. Et reverâ ita esse perspiciet, quicquid attentâ mente pensaverit, pecuniam ex natura sua esse sterilem, nec aliâ ratione fructiferam, nisi vel per industriam utentis, vel per hoc quod periculo exponatur ad legitimum usum lucrativum. Duabus igitur solum de causis licitum est lucrum ex societate, potius quam ex mutuo; vel quia industriam suam quis confert, vel quia pecuniam suam periculo exponit. Ergo qui solam pecuniam, & nullo modo industriam suam confert in societatem, nullam habet justam inde lucrandi causam, nisi pecuniam suam periculo exponat.

898 Tertia ratio, & præcedentis confirmatio, est quia quandocumque pecuniam solam confert quis in societatem, nullam verò operam, nec industriam, non potest, salvâ æqualitate inter socios requisitâ, sic velle participare de lucro, ut nihil participare velit de periculo, nec de damno: æqualitas namque ista postulat, ut qui non vult participare de periculo, nec de damno, nihil etiam participet de lucro. Quippe postulat, ut non participet de lucro, in quo nulla est lucrandi ratio; ac per consequens postulat, ut totum lucrum, uti totum periculum & damnum socio relinquat, qui nullum periculum nec damnum subire vult, nec ullam operam conferre; nullam proinde lucrandi rationem participare; prout à simili videre est in socio nullam pecuniam conferente, qui si nollet saltem operam & industriam ponere, sed per alium contractum ab illius ponendæ obligatione se liberare, salvâ æqualitate, non posset velle participationem lucri, qui particeps esse nollet rationis, seu tituli lucrandi.

Verum quidem est, quod tunc nihil omnino superesset, quod in societatem conferret; in casu verò (de quo agimus) superest pecunia conferentis illam. Ait istud discri-
men nihil facit ad enervandam vim argumen-
ti. Cum enim pecunia sola (id est scorsim ab industria, labore, periculique incur-
sione) sterilis sit, & infructuosa, illam solam conferre scorsim, &c. in ordine ad lucrum
Tom. II.

percipiendum perinde est ac nihil conferre.
Quarta ratio est, quia contraria opinio 899
viam aperit usuris palliandi, excusandæque
praxi, quâ pupillorum, viduarum, ancilla-
rum, imo & nobilium pecuniae, mercatori,
vel alteri traduntur ad intereste, v. g. quin-
que in centum per singulos annos, quasi per
modum commercii, retentâ facultate repe-
tendæ fortis, quando ad majoram ætatem
pupilli, & minores pervenerint, vel quando
matrimonium, vel statum ecclesiasticum,
aut religiosum suscipient, vel alias ad illo-
rum arbitrijum. Poterunt namque id præ-
dictantes allegare, se intereste illud non præ-
tendere pro mutuo, sed pro commercio, si-
ve pro tripli illo contractu, virtualiter ini-
to, cuius intuitu non exigunt intereste ma-
jus, cum possent. Quamvis enim de tripli-
ci illo contractu explicitè non cogitent, co-
gitant implicitè, volendo intereste illud lu-
cri omni meliori modo quo fieri potest. Quod
sufficerent docent Lessius, aliquique triplicis con-
tractus patroni. Illam nihilominus proxim
tutorum & curatorum, pleraque damnant
Concilia, Mediolanense I. Burdigalense an-
ni 1583. Mechliniense anni 1570. Camera-
cense anni 1586. Audomarense anni 1583.
Iprense anni 1587. Atrebatense sub Moulat-
tio. Ecclesia quoque Gallicana in Conven-
tu Melodunensi anni 1578. Denique pro
Belgio nostro Philippus II. in Diplomate
super executione laudati Concilii Camera-
censis art. 21. declarat tales contractus irri-
tos & nullos. Et S. Antoninus p. 2. tit. 1.
c. 7. §. 21. usurarios, restitutionique obno-
xios.

C A P U T LXXXV.

Solvuntur objectiones.

Obijecies 1°. cap. *per vestras de donat.* 900
inter viram & uxorem Innocentius III.
jubet, ut dum maritus dilapidator vergit ad
inopiam, dos uxoris deponatur in manus ne-
gotiatoris, ut honesto lucro inde compara-
to, matrimonij onera subleventur. Repon-
deo, nihil inde confici posse pro contractu
trium: utpote cuius praxis tunc temporis
nondum erat nata. Nec certè Pontifex men-
tionem ullam facit de adjiciendo pacto asse-
curationis dotis: tametsi enim voluerit do-
tem eripi e manibus mariti dilapidatoris;
hoc ideo non voluit, ut dos assecuraretur,
sed ut tutor esset in societatem data pruden-
ti mercatori, quam relicta in potestate ma-
riti prodigi: eo quod utique eo modo esset
in manu prudentis mercatoris, quo in manu
mariti divitis, qui sua prudenter administra-
ret, non quidem absque omni periculo, sed
nec absque spe lucri ad portanda matrimo-
ni onera.

Objecies 2°. *L. si non fuerint ff. pro socio* 901
dicitur, ita coiri societatem posse, ut nullius
partem damni alter sentiat, lucrum ver-

M m m 2

commune sit. Ergo licitum est societati addere pactum assencionis sortis, stante interim communione lucri.

Nego consequentiam: ut potest quam Adversarii non inferrent, si legem totam allegaret; sequitur enim immediate post verba objecta, quod hoc ita demum valebit, si tanti sit opera, quanti damnum est. Plerumque enim tanta est industria socii, ut plus societati conferat, quam pecunia. Item si solus naviget, si solus peregrinetur, pericula subea solus. Lex ergo illa manifeste agit de casu, quo unus pecuniam confert in societatem, alter vero operam seu industriam aequivalentem. Quo casu lucrum vult esse communie, licet alter socius, qui solam operam & industriam confert, nullam sentiat partem damni illius pecuniae, si casu fortuito pereat: quia dum unus sociorum illorum pecuniam suam perdit, alter suas etiam operas (pecuniae aequivalentes) perdit. Et ideo majoreret communione damni, quam lucri (contra aequalitatem societatis) si partem aliquam sustineret damni istius pecuniae: solum enim reciperet medietatem lucri, sentiret autem tres partes damni, dum sentiret & operae jacturam, & medietatem amissae pecuniae. Istam vero inaequalitatem lex illa removere intendit. Et ideo magis valet ad assertionem nostram confirmandam, quam ad eam infirmandam.

902. Objicies 3^o non est verum quod supra diximus, contractus utique trium definire in mutuum: quia de essentia mutui est translatio dominii a mutuante in mutuatorum. Pecunia vero, qua mercatori confertur in societatem negotiationis, non transit in dominium istius mercatoris, licet ipsi pereat, si pereat; etiamque in omnem eventum cum lucro restituere debeat: quia mercator ille e quidem de ea disponere non potest ad quem vult usum, sed ad negotiationem; nec eam ut nomine proprio, sed conferentis; nec ideo confessus est dominus istius pecuniae, quod periculo ipsius subjaceat, ipsoque pereat, si pereat. Quia vulgatum istud, unaqueque res domino suo perit, universaliter verum non est; utinec istud, unaqueque res domino suo fructificat, uti constat ex eo quod res empta, si pereat, aut fructificet ante traditionem, pereat aut fructificet emptori, licet nondum sit sub dominio ipsius. Item ex eo quod res deposita, commodata, locata, non sit sub dominio depositarii, commodatarii, locatarii, quorum tamen periculo nonnunquam subest, vi contractus assencionis adiecti deposito, commodata, &c.

Confirmatur 1^o. quia pecuniae dominium non transfert nisi collator velit. In casu vero, de quo agitur, non vult illud transferre, sed pecunia duntaxat usum concedere. 2^o. si contingat assencionem, cui pecuniam contulit, non esse solvendo, collator semper potest collatam a se pecuniam extra-

here, ante alios omnes creditores, in bonis istius assencionis hypothecam habentes, potest quoque eandem furto sublatam, ubicumque repertam, actione reali vindicare. Quae omnia sunt aperta indicia retentionis dominii.

Respondeo 1^o. five contractus ille triplic definet in mutuum, five non, non magis equidem iustus adest titulus lucrandi ex praetensa societate, taliter inita, quam ex mutuo. Ob ea quae dixi num. 895. & 896.

Respondeo 2^o. negando antecedens. Ad ejus probationem nego subsumptum: quia mercator pecuniam sibi periculo suo sic recipit, ut eam distrahere, adeoque moraliter destruere possit, nec teneatur eandem ipsi restituere, sed valorem duntaxat; nec denique collatoris intersit in quem usum a mercatore impendatur, modo eam vel valorem ipsius cum lucro recipiat, dum ad id mercatorem obligat; dum (inquit) obligat ipsum ad eam cum lucro restituendam, vel valorem ipsius, in quemcumque usum applicata fuerit, & quocumque tandem modo perierit, & five negotiorum successum habuerit, five non. Quod profecto signum est, quod in mercatorem transtulerit potestatem eam utendi ad omnem usum sibi placitum, adeoque mercator habeat illius dominium, potius quam depositarius, commodatarius, &c. de quibus supra. Ipsi enim tenentur rem eandem in individuo restituere, mercator solum eamdem in specie; ipsi etiam re illa uti non possunt, nisi salvâ rei substantiâ; non proinde ad placitum: secus mercator ille.

Dicunt quidem Adversarii, mercatorem eam pecuniâ solum uti posse ad negotiationem, ejunque finem. Sed contra: si pecuniae collator ad eum solum finem & usum, pecuniam suam ei concessisset, cur ipsum obligasset ad certum lucrum sibi pendendum in omnem eventum, etiam quo negotiatio lucrum nullum pareret, sed potius damnum? Hinc ergo convincitur voluisse sibi a mercatore pendi lucrum, five ex negotiatione proveniens, five undecimum; adeoque quemcumque placitum pecuniae usum mercatori concessisse. Si enim solum intendisset lucrum ex negotiatione, non perfisisset in volendo lucrum, negotiatione non succedente. Quidquid ergo verbotenus, vel speciem tenus in contrarium afferat, reipsa non vult efficaciter societatem, nec negotiationem, sed lucrum ex pecunia sua, mercatori ad usum, five negotiationis, five alium quemcumque concepsa, & in omnem eventum cum lucro restituenda: quod est velle lucrum ex mutuo.

Et hinc ad 1^o. confirmationem nego subsumptum: tametsi enim speciem tenus non velit, reipsa vult murare, atque ex mutuo lucrum referre; non autem ex sola negotiatione (uti proxime audivimus) neque ex

vera societate , prout n. 897. & 898. ostendimus.

906 Ad 2^{am}. confirmationem respondeo ; ea quae ibi dicuntur , non esse signa sufficientia retentionis dominii , sed specialis duntaxat obligationis , quâ pecunia illa specialiter obligata manet collatori suo , ante alios credidores omnes . Sic enim res vendita , in se adhuc extans apud emptorem , factum impotentem ad solvendum , manet specialiter obligata venditori (licet non retinenti dominium ipsius) eamque ipse extrahere potest ante omnes alios credidores . Similiter pecunia mutuata ad refectionem domûs , vel navis , in casu similis impotentiae mutuatarii , manet specialiter obligata mutuanti ; res quoque empta ex pecunia pupilli , manet specialiter obligata pupillo , dominium non retinenti , &c. Videri potest Lessius lib. 2. c. 15. dub. 4.

907 Objicies 4^o. non est cur contractui societatis adjici nequeat pactum , quo pecunia collator , retento illius dominio , in alterum socium rejiciat fortis periculum , iusto pre-
tio onus istud ipsi compensando ; quemadmodum simile pactum , cum justa oneris compensatione , adjici potest contractui depositi , commodati , locationis , juxta L. 1. ff. depositi .

Respondeo constare ex Ecclesiæ declaratione , doctrinaque plurium Conciliorum ac Sanctorum , atque ex rationibus cap. præcedenti allatis , tale pactum adjici non posse societati . Unde magnum quod hoc est dis-
crimen inter contractum societatis & depositi , vel etiam commodati & locationis . Nam etiamsi periculum rei depositæ , commoda-
tæ , locatae , regulariter maneat apud depo-
nentem , commodantem , locantem , tam-
quam dominum ; id non est de essentia istorum
contractuum , sicut est de essentia socie-
tatis : cum de essentia depositi solum sit com-
mittere rem suam alteri custodiendam ; de
essentia commodati gratuitè ipsi concedere
usum rei sue , salvâ ejus substantiâ ; de es-
sentiâ locationis , rei sue usum alteri concede-
re pro iusto pretio . Et idem dum contra-
stibus istis pactum adjicitur assecuratio rei
depositæ , &c. adjicitur præter , non contra
naturam eorum ; dum verò adjicitur societati , adjicitur contra naturam ipsius : eo quod
de societatis essentia sit communio in dam-
no , sicut in lucro , ut S. Antoninus observavit
suprà , idque ad eum certum fuit toti Antiquitati ,
ut Zonaras & Theodorus Balsamon id deduci
censeant ex Canone XVII. Concilii Ni-
cæni I. ubi sic : *Siquis inventus fuerit post statutum hoc usuras ex munio sumere , vel eam rem aliter persequi vel aliquid excogitare turpis lucri gratiâ , è Clero deponatur , & si alienus à Canone . Quorum verborum Zonaras sensum esse dicit : Si quem , post ea quæ nunc statuta sunt , usuras ex tradatione , hoc est quasi inflar negotiationis aut alia quacunque ra-*

*tione exigere compertum fuerit , è Clero deponatur , &c. fœneratorum enim nomen & infamiam aliqui declinantes , pecuniam ita dant muniam , ut sibi lucri partem ex ea pacificetur , nec se fœne-
ratores , sed socios denominant , ac emolumen-
torum tantum participes , nullum intercâjatu-
re periculum subeant . Hac igitur , & hujusmo-
di omnia Canon veiat . Theodorus quoque
Balsamon in Commentario ad eundem Cano-
num XVII. Concilii Nicaeni : *Quidam (in-
quit) Sacerdotum Canonem intelligentes , &
ipsum circumscribentes , eique fraudem facientes
verba quidem servant ; mentem autem negligunt .
Dant autem nonnullis pecuniam , & tantam ex
lucro parsē se capiūros pacificuntur , periculum
autem agnitos qui eam accipiunt ; & cùm sint
reverā fœneratores , verbo tamen societatem pra-
texunt ; quia reverā lucrum ex munio , non ex
societate , absque legitimo titulo exigunt , &
sic in Canonem illum mutato nomine im-
pingunt , quasi mutato nomine culpa transfe-
ratur , & pœna , & vox possit abolere reatum , ait
Innocentius III. in epist. ad Archiepisco-
pum .**

Objicies 5^o. tres contractus , de quibus 908
quaestio , justè fieri posunt cum diversis
personis , modo servetur aequalitas pretii .
Ergo etiam cum eadem persona , servata
eadem aequalitate . In ea quippe iustitia con-
sistit , non in habitudine ad personas .

Respondeo 1^o. antecedens concedi qui-
dem à Sylvio , sed à non paucis negari ,
signanter ab Illusterrimo Geneto , Vasio-
nensti Episcopo , in Th. Mor. Gratianopo-
lit. to. 1. tr. 4. c. 14. in fine . *Nisi (inquit)*
*pecunia collator jus societatis , à se inita cum
mercatore , transferat in assecuatorum fortis ,
certique lucri . Quia totum jus lucrandi ali-
quid in conferente pecuniam , non indu-
striam , in societate , juxta S. Thomam sa-
pius laudatum , fundatur in periculo , cui pe-
cuniam suam exponit . Cessante ergo peri-
culo isto , cessat in ipso justus lucrandi titu-
lus . Atqui cessat periculum istud , sive pe-
cunia collator cum socio , sive cum alio
ineat contractum assecuationis fortis & lu-
cri . Nec hoc tantum , sed insuper per con-
tractum illum natura & essentia societatis
destruitur , dum destruitur communio in
damno , solaque restat communio in lucro :
neque enim cum socio communicat in dam-
no , quia per contractum illum assecuationis ,
ipse , non socius , securus est de non damno .*

Respondeo 2^o. dato , non concessi an- 909
tecedente , negando consequentiam : quia so-
cietas , inita prout in antecedente , non des-
init in mutuum , uti juxta Ecclesiæ declara-
tionem definit societas inita prout in conse-
quentie . Quia dum tres contractus non fiunt
cum socio , sed unus cum socio , duo alii
cum aliquo tertio , socius non tenetur ad
dandam ipsi partem lucri , nisi casu quo ne-
gotiatio succedat , nec pecunia sibi collata uti
potest , nisi ad negotiationem , ad quam solam

pecunia ipsi confertur per contractum societatis, à duobus aliis contractibus separatum. Secus dum pecunia ipsi confertur per contractum triplicem. Quam ob causam Sixtus V. declarat, triplicem illum contractum, cum socio initum, usurariam sapere pravitatem, societate que, ut ab omni usuraria pravitatis labe, aut suspicione immunes sint, dum unius pecuniam.... alter verò operam & industriam confert, sic incundas, seu contraheendas esse, ut non ad certam summam, aut quantitatem, ab omni periculo & damno per adjectum assecutionis contractum (uti fieri posse Navarrus putabat) immunem, lucri nomine persolvendam; neque capitale, si casu fortuito perierit, restituendum, per tertium ut supra contractum socius accipiens teneatur. Istam quippe Sixti V. mentem manifestam facit circumstantia, in qua Bullam suam edidit, ut sciaret controversiam inter Navarrum & Sotum dirimeret. Et istam Pontificis mentem, saltem in praxi amplectendam esse, constat ex eo quod opinio contraria Adversiorum, ipsis fatentibus, in praxi si plena periculis: quia conditiones ab ipsis requisitae, ab iis qui pecuniam tuam committunt ad interesse, parum curantur in praxi, teste Lopez p. 2. c. 72.

910 Et idēo Zypæus in Notit. Jur. Belg. tit. de usuris, et si opinioni illi faveat, ait tamen, quod, quidquid sit de speculatione, praxis contractus triplicis non facile in judicis approbatur, & aliquando in Magno Consilio improbata fuerit. Rota etiam Romana decr. 552. n. 11. dicit, omni jure improbatum esse genus societatis, quo aliquis lucretur aequalis fructus, & non subeat aequali periculum amissionis capitalis, sicut socius.

911 Consuetudines quidem in contrarium plurimi allegant, sed audiunt Sextum V. in laudata Bulla universis & singulis locorum Ordinariis per quacumque provincias & regna Christiani Orbis constitutis praepcientem, ut in suis quaque civitatibus, Diocesis, provinciis, & locis praesentem suam Constitutionem observari eurent, & contra personas contrarium praticantes, tamquam publicos usurarios & faneratores.... procedant.... non obstantibus quacumque civitatibus, provinciarum, locorum.... statutis, & consuetudinibus. Audiant & Innocentium III. c. inter dilectorum, de excesso. Praelat. in simili dicentem: Pecces huiusmodi... penitus improbamus, excusationem predicam, qua per pravam consuetudinem (qua corruptela dicenda est) palliatur, frivolum reputantes: cum in illis magis plectibilis sit offensa, per quos ad excusandas excusationes in culpis delinquendi autoritas, sub consuetudinibus praetextu, usurpatur. Audiant denique Joannem Taulerum, unctione Spiritus sancti excellenter illuminatum, qui (ut refertur in vita ipsius in latinum à Laurentio Surio translata fol. 38.) cum dixi mercatori dixisset, certus habe, quidquid propter dilationem

temporis amplius acceperis, quam pro pecunia ex mercimoniis accepturus eras, id omne injustum esse, & licet coram hominibus usura nomen non obtinerit, coram vero tamen iustoque Dei iudicio usura vocatur. Frustra verò ille reponeat, rem fecūs se habere: hic enim mos & consuetudo regionum est ut ita fiat. Respondet namque Taulerus: Nihil refert, nec propriae justum & equum est. Vnde consuetudines Deo contrarias, legem fauere vultis? Ergo etiam consuetudo erit descendere in infernum.... His auditis, ait ille ad me: certè durus es homo; Confessor meus semper id mihi permisi. Cui ego: Confessor tuus, aiebam foris caput pecunia tua, & permitti tibi, quod nec ipse Deus cum omnipotencia sua permittere valet. Vide te hic charissimi, quam perniciosa res avaritia sit. Dives ille mercator sic à me recessit, ut ne verbis quidem starebatur, se unquam in melius commutaturum vitam suam. Quam multos hodie ad non dimittendam praxim, hic improbatam, mercatorum avarorum damnata consuetudo inducit! Vel ipse Valentia to. 3. disp. 25. punto 2. fatetur, praxim illam propter periculum nemini esse fraudandam. Azorius quoque, & Lessius, aliique patroni illius de opinionis sua veritate disidunt, prout Natalis Alexander ostendit in suis Paralipom. Moral. pag. 331. & 332.

CAPUT LXXXVI.

Variorum casuum circa societatem animalium ex ame diutis resolutio.

EX dictis sequitur 1°. quod animalia in 912 societatem licite tradi non possint, hoc pacto, ut in omnem eventum sors semper salva sit, tridentique ex integro restituenda, tametsi casu fortuito, absque accipientis doolo, & negligientia pereat. Hoc enim usurrium Sixtus V. ubi supra declarat, & Concilia c. 85. citata prohibent. Ob rationes cap. 86. allatas, quae hic etiam militant.

Sequitur 2°. quod si animalia in societatem dentur aestimata hoc pacto ut sors danti salvia sit, qui ea sic dat, nihil de lucro participare possit, ut Concilium Mediolanense, cum S. Carolo Borromeo declaravit. Et ratio est, quia de ratione societatis est, ut non participet de lucro, qui non participat de damno & periculo. Ergo qui sic dat animalia sua, de lucro participare non potest ut socius. Si ergo pacifatur de lucro, pactum istud vel mutuum est, vel venditio. Si mutuum, usura est manifesta ex eo lucrum exigere. Si venditio, nihil ultra aestimationem exigere potest. Mutuum esse tacitum & implicitum dici potest, quia animalia, aestimata ad tempus sic dare, ut accipientis iis ad placitum uti possit, modo statuto tempore totidem in bonitate, vel valorem aestimatum restituant, perinde est atque ad tempus dare tantum pecuniae, quanti pecus istud aestimaturn